

Udskriftsdato: 13. december 2025

FOU nr 1980.536 (Gældende)

Bistandshjælp til uddannelsessøgende i sommerferien

Ministerium: Folketinget

Bistandshjælp til uddannelsessøgende i sommerferien

Ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at kritisere den opfattelse, som socialministeriet havde givet udtryk for vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt de uddannelsessøgende, der var arbejdssøgende i sommerferien 1981, ville kunne modtage bistandshjælp, uanset at socialministeriet havde oplyst, at ministeriet ikke agtede at udsende et »sommerferiecirculære« i 1981.

(J. nr. 1980-704-052)

I skrivelse af 21. juli 1980 klagede Danmarks kommunistiske Studenter over socialministeriets besvarelse i skrivelse af 18. juli 1980 af foreningens spørgsmål om, hvorvidt de uddannelsessøgende, der er arbejdssøgende i sommerferien 1981, vil kunne modtage bistandshjælp, uanset at socialministeriet - i en cirkulærskrivelse af 7. maj 1980 - havde oplyst, at ministeriet ikke agtede at udsende et »sommerferiecirculære« i 1981.

Socialministeriet havde i de senere år (hvert år) udsendt cirkulærskrivelser til de sociale myndigheder om hjælp efter bistandsloven til de uddannelsessøgende i sommerferieperioder.

I cirkulærskrivelse nr. 80 af 7. maj 1980 om hjælp efter bistandsloven til de uddannelsessøgende i sommerferieperioden 1980 anførte socialministeriet bl. a. følgende:

»Som en midlertidig ordning har uddannelsessøgende gennem de senere år kunnet opnå hjælp efter reglerne om forbigående hjælp efter bistandsloven i sommerferieperioden, jfr. senest socialministeriets cirkulærskrivelse af 18. maj 1979.

Da der fortsat kan ventes vanskeligheder for uddannelsessøgende med hensyn til at skaffe beskæftigelse i sommerferieperioden, meddeler socialministeriet herved, at der også i sommeren 1980 kan ydes hjælp til uddannelsessøgende efter de hidtil gældende regler.

Opmærksomheden henledes på, at der ikke kan forventes fastsat lignende regler for de kommende år, idet det i bemærkningerne til lov nr. 218 af 23. maj 1979 (lov om statens uddannelsesstøtte) er forudsat, at sommerferiehjælp, som arbejdsløse uddannelsessøgende har haft mulighed for at få efter bistandsloven, bortfalder i forbindelse med lovens ikrafttræden ved begyndelsen af skoleåret 1980-81.

...«

Cirkulærskrivelsen af 7. maj 1980 svarer - bortset fra tilkendegivelsen i 3. stk. - i det store og hele til indholdet af de tilsvarende cirkulærskrivelser for tidligere år.

Ved lov nr. 218 af 23. maj 1979 om statens uddannelsesstøtte blev indført et nyt bevillingssystem, således at der blev fastsat maksimale årlige stipendierater og maksimale støttebeløb (statsgaranterede studielån eller statsgaranterede studielån og stipendium). Loven, der trådte i kraft den 1. august 1980, bevirkede en forøgelse af det samlede støttebeløb, som er til rådighed.

Ordningen efter uddannelsesstøtteloven er i øvrigt den, at støtten udbetales for samtlige årets 12 måneder (dvs. tilsigter at dække hele året), dog at udbetalingen sker i form af 10 rater, heraf 2 dobbeltrater.

I bemærkningerne til forslaget til loven er anført følgende (Folketingstidende 1978/79, tillæg A, bind II, sp. 2346 og 2347):

»...

Lovforslagets forbedrede støtteordning vil medføre bortfald af den sommerferiehjælp, som de uddannelsessøgende, der er arbejdsløse, har haft mulighed for at opnå hos bistandskontorerne i medfør af bistandslovens kap. 9. Den hertil ydede statsrefusion spares på socialministeriets budget.

...

I forbindelse med lovforslagets gennemførelse ophæves som tidligere nævnt den hidtidige adgang for uddannelsessøgende til at få kontanthjælp i sommerferieperioderne i henhold til bistandsloven. Dette sker med virkning fra og med 1981. Udgifterne for kommunerne til hjælp til uddannelsessøgende i sommeren 1978 er af socialministeriet foreløbig anslået til ca. 25 mill. kr., hvoraf staten refunderer halvdelen, eller ca. 12,5 mill. kr. Som følge heraf vil staten fra og med støtteåret 1980/81 opnå en besparelse på støtten til uddannelsessøgende i form af mindreudgifter på 12,5 mill. kr. (1978/79-niveau) til kontanthjælp, og kommunerne vil opnå en tilsvarende mindreudgift. Da en sådan reduktion af den samlede statslige støtte ikke er tilsigtet i forbindelse med gennemførelsen af lovforslaget, er der ved beregning af merudgifterne i støtteåret 1980/81 taget hensyn til, at de uddannelsessøgende ikke længere vil have adgang til kontanthjælp i sommerferieperioderne.

...«

Spørgsmålet om sommerferiehjælp til uddannelsessøgende blev berørt i folketingets uddannelsesudvalgs betænkning afgivet den 26. april 1979 over lovforslaget. Et mindretal (socialistisk folkepartis og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) udtalte som begrundelse for deres indstilling om, at lovforslaget blev forkastet ved 3. behandling, bl.a. (Folketingstidende 1978/79, tillæg B I, sp. 774-75):

»...

Endelig lægger lovforslaget op til, at studerende skal kunne nægtes hjælp efter lov om social bistand i perioder, hvor de er arbejdssøgende, men ikke kan skaffe sig arbejde. Dette uagtet, at alle erkender, at de beløb, der stilles til rådighed for uddannelsesstøtten, er for små til, at de uddannelsessøgende kan leve af dem.

...«

Om baggrunden for de nævnte lovforslagsbemærkninger oplyste undervisningsministeren følgende i besvarelse af spm. nr. 957 i folketingsåret 1979/80 fra folketingsmedlem Ebba Strange:

»...

I bemærkningerne til forslaget til den nye lov (lov nr. 218 af 23. maj 1979) er der redegjort for hensigten om at ophøre med sommerferiehjælpen til de uddannelsessøgende med virkning fra sommeren 1981. Jeg har tidligere i forbindelse med udvalgsbehandlingen af lovforslaget over for folketingets uddannelsesudvalg redegjort for, at baggrunden herfor er et meget kraftigt ønske fra socialministeriet om, at iværksættelsen af støttereformen blev fulgt op af et bortfald af denne særordning, som kommunerne finder meget vanskelig at administrere, og jeg fremhævede samtidig, at den besparelse på socialministeriets budget, som forventedes opnået ved afskaffelsen af sommerferiehjælpen, har givet sig udtryk i merbevilling til stipendiestøtte i støtteåret 1980/81, således at der ikke er nogen reduktion af den samlede statslige udgift.

...«

I en redegørelse af 7. august 1980, som jeg udarbejdede i anledning af en klage fra en studerende ved Københavns universitet, tog jeg stilling til nogle spørgsmål om udbetaling af hjælp efter bistandsloven til uddannelsessøgende, der er arbejdssøgende. Redegørelsen er gengivet i denne beretning, sag nr. 5, s. 103.

Jeg udtalte bl. a. følgende i redegørelsen:

»...

1) Jeg skal først bemærke, at en stillingtagen til, i hvilket omfang der kan (skal) ydes hjælp i henhold til bistandsloven til uddannelsessøgende principielt, beror på en *fortolkning og udfyldning af bistandsloven*, navnlig bestemmelserne i lovens §§ 37 og 38, der er gengivet ovenfor ... Det er således alene disse bestemmelser og fortolkningen heraf, der regulerer de uddannelsessøgendes *ret* til at modtage hjælp i henhold til bistandsloven. De tilkendegivelser, der fra socialministeriet i cirkulærer og enkeltudtalelser foreligger om spørgsmålet, har således principielt alene betydning som en *vejledning* til de administre-

rende myndigheder (kommunerne, amsankenævnene og den sociale ankestyrelse) om den fortolkning, som bestemmelserne efter socialministeriets opfattelse skal undergives, samt om mulighederne for at tilrettelægge en hensigtsmæssig praksis inden for de skønsmæssige rammer, bestemmelserne sætter.

Der kan endvidere være anledning til at fastslå, at både socialministeriet, kommunerne og ankeinstanser ved deres anvendelse af bistandsloven - i det omfang loven hjemler adgang til udøvelse af et skøn - naturligvis er begrænset af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, f. eks. almindeligt anerkendte lighedsgrundsætninger samt forbuddet imod, at forvaltningen i for vid udstrækning indordner sine skøns-mæssige beføjelser under en fast regel.

2) Jeg har forstået socialministeriets tilkendegivelser om uddannelsessøgendes adgang til at modtage hjælp i henhold til bistandsloven således, at det er ministeriets opfattelse, at uddannelsessøgende ikke principielt er afskåret fra at modtage bistandshjælp. En forudsætning herfor er dog naturligvis, at den uddannelsessøgende opfylder de almindelige betingelser herfor i bistandslovens §§ 37 og 38. Dette vil efter socialministeriets opfattelse kun sjældent være tilfældet, idet det forhold at være under uddannelse - med deraf følgende manglende indtjeningsmuligheder - ikke i sig selv kan anses som en »social begivenhed«, der berettiger til hjælp efter bistandslovens § 37.

Det anførte giver mig ikke anledning til bemærkninger.

...«

I redegørelsen gengav jeg endvidere de ovenfor citerede lovforslagsbemærkninger vedrørende uddannelsesstøtteleven og anførte i tilknytning hertil:

»...

Efter min mening kan disse lovmotiver ikke tillægges nogen afgørende betydning for det principielle spørgsmål om, hvorvidt og i bekræftende fald under hvilke betingelser uddannelsessøgende overhovedet er berettiget til kontanthjælp efter bistandsloven (det vil sige uafhængigt af, i hvilken periode af året hjælpen gives).

...«

Spørgsmålet om, hvorvidt de uddannelsessøgende, der er arbejdssøgende i sommerferieperioden 1981, vil være berettiget til hjælp efter bistandsloven, havde forud for min redegørelse af 7. august 1980 været genstand for spørgsmål i folketinget (i henhold til folketingets forretningsorden § 20) og brevveksling mellem Danmarks kommunistiske Studenter og socialministeriet.

Et spørgsmål af 1. juli 1980 (i fortsættelse af tidligere spørgsmål) fra medlem af folketinget Ebba Strange (spm. nr. 1013) om, hvilke betingelser uddannelsessøgende skal opfylde for at kunne få hjælp efter bistandslovens §§ 37 og 38 i sommerferien 1981, besvarede socialministeren den 16. juli 1980 således:

»Efter bistandslovens § 37 kan der, når en person på grund af sygdom, svangerskab og fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samliv med ægtefællen, aftjening af værnepligt eller andre ændringer i sine forhold i en begrænset tid er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eller familiens underhold, og udgifterne hertil ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse, af det offentlige ydes en sådan hjælp, at det modvirkes, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

Ifølge lovens § 38 forudsætter ydelse af hjælp, at såvel den, der søger hjælpen, som ægtefællen i tilstrækkelig grad har udnyttet sine arbejdsmuligheder.

Det fremgår således direkte af bistandsloven, at betingelserne for, at forbigående hjælp kan komme på tale, er dels, at ansøgeren er ramt af en begivenhed, der midlertidigt ændrer hans sociale status, dels at han i fuldt omfang står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Efter den indtil 1. april 1976 gældende lov om offentlig forsorg var det en klar forudsætning, at uddannelsessøgende i almindelighed ikke var omfattet af lovens støttemuligheder, og denne forudsætning gælder også efter bistandsloven.

Dette er udtrykkeligt anført i socialministeriets cirkulære af 3. november 1975 om kontanthjælp efter bistandsloven, punkt 5, hvorefter dækning af økonomiske behov, der alene skyldes, at den pågældende er uddannelsessøgende, ikke kan ydes efter reglerne om kontanthjælp i bistandsloven, medmindre uddannelsen er et led i forbedring af erhvervsevnen hos en person med et særligt handicap. De uddannelsessøgende kan kun henføres under bistandslovens § 37 under helt ekstraordinære forhold.

Denne passus bygger på den betragtning, at det at være under uddannelse ikke er en af de »sociale begivenheder«, der er omtalt i bistandslovens § 37, men et normalt led i et livsforløb. Muligheden for at opnå hjælp som uddannelsessøgende opstår derfor kun, hvis der indtræffer en af de *ændringer* i pågældendes forhold, som alt andet lige ville give ikke-uddannelsessøgende adgang til hjælp efter § 37, stk. 1.

I erkendelse af, at uddannelsessøgende i stort omfang havde tilrettelagt deres studieforløb ud fra en forventning om at påtage sig erhvervsarbejde i de to sommerferiemåneder, og at denne arbejdsmulighed i stigende grad var blevet vanskeligere at udnytte, fandt socialministeriet i 1974 at måtte acceptere, at der ifølge en udvidende fortolkning af forsorgsloven kunne ydes hjælp til uddannelsessøgende i ferieperioden, hvis de havde udnyttet deres erhvervsmuligheder. Efter bistandslovens ikrafttræden den 1. april 1976 har denne ordning været videreført uanset socialministeriets principielle betænkeligheder herved.

Grundlaget for den ekstraordinære hjælp er imidlertid bortfaldet i kraft af vedtagelsen af L 218 af 23. maj 1979 om statens uddannelsesstøtte, idet det udtrykkeligt blev anført i bemærkningerne til lovforslaget, at lovens forbedrede støtteordning ville medføre bortfald af den sommerferiehjælp, som de uddannelsessøgende, der var arbejdsløse, havde haft mulighed for at opnå hos bistandskontorerne i medfør af bistandslovens kap. 9. Den hertil ydede statsrefusion skulle spares på socialministeriets budget.

Socialministeriet har herefter for 1981 budgetteret i overensstemmelse hermed, ligesom besparelsen for kommunerne forudsættes indregnet i kommunernes budgetter for 1981.

For så vidt angår spørgerens henvisning i begrundelsen for spørgsmålet til undervisningsministerens svar af 23. juni 1980 på spørgsmål nr. 957 af 16. juni fra samme spørger (omtalt ovenfor; min bemærkning), skal man bemærke, at det fremgår af undervisningsministerens svar, at den besparelse på socialministeriets budget, som forventedes opnået ved afskaffelsen af sommerferiehjælpen, har givet sig udtryk i merbevilling til stipendiestøtte i støtteåret 1980/81, således at der ikke sker nogen reduktion af den *samlede* statslige udgift. Undervisningsministeren har endelig fremhævet, at uddannelsesstøtten ikke standses i ferietiden, og at støtten faktisk tilsigter at dække alle årets 12 måneder.

Socialministeriet må herefter fastholde, jfr. ministeriets svar af 26. juni 1980 på samme spørgers spørgsmål om samme emne, at der ikke længere er grundlag for at udsende cirkulærskrivelser om hjælp efter bistandsloven til uddannelsessøgende i sommerferieperioden.«

Danmarks kommunistiske Studenter havde i skrivelse af 12. juni 1980 til mig rejst det ovenfor s. 536, 1. afsnit, nævnte spørgsmål. Jeg sendte med skrivelse af 3. juli 1980 foreningens skrivelse til socialministeriet til besvarelse.

I skrivelse af 18. juli 1980 til Danmarks kommunistiske Studenter besvarede socialministeriet foreningens skrivelse af 12. juni 1980 ved at henvise til socialministerens ovenfor gengivne besvarelse af spørgsmålet fra medlem af folketinget Ebba Strange.

I Danmarks kommunistiske Studenter's skrivelse af 21. juli 1980 til mig henviste foreningen til foreningens skrivelse af 12. juni 1980.

I skrivelse af 10. oktober 1980 anmodede jeg socialministeriet om en udtalelse i anledning af foreningens klage i skrivelsen af 21. juli 1980. Jeg anmodede socialministeriet om specielt at udtale sig om følgende:

»...

(1) Det fremgår ikke klart af socialministerens bevarelse af 16. juli 1980 af Ebba Stranges spørgsmål (nr. 1013) i folketinget, hvortil socialministeriet har henvist i skrivelsen af 18. juli 1980 til foreningen, hvorvidt ministeriets tilkendegivelser om ydelse af bistandshjælp for sommerferien 1981 skal forstås således, at det efter ministeriets opfattelse *generelt* må anses for udelukket at yde bistandshjælp til uddannelsessøgende i sommerferien, eller om ministeriets svar skal forstås således, at adgangen til at modtage hjælp kun er afskåret for så vidt angår de uddannelsessøgende, der er berettiget til at modtage statens uddannelsesstøtte. - Jeg beder socialministeriet udtale sig om dette spørgsmål.

(2) Socialministeriets opfattelse vedrørende adgangen til at udbetale bistandshjælp til studerende i sommerferieperioden bygger ifølge det oplyste i væsentlig grad på bemærkningerne til det lovforslag om statens uddannelsesstøtte, der blev gennemført som lov nr. 218 af 23. maj 1979, og som er gengivet i Folketingstidende 1978/79, tillæg A, II. bind, sp. 2346 og 2347. I en redegørelse af 7. august 1980 (omtalt ovenfor; min tilføjelse) for en sag vedrørende spørgsmål om udbetaling af hjælp efter bistandsloven til ... på et tidspunkt, da han var tilmeldt Københavns universitet som uddannelsessøgende, har jeg ... gjort nogle bemærkninger vedrørende betydningen af de ovennævnte lovforslagsbemærkninger. Jeg anførte bl. a. følgende: »Efter min mening kan disse lovmotiver ikke tillægges nogen afgørende betydning for det principielle spørgsmål om, hvorvidt og i bekræftende fald under hvilke betingelser uddannelsessøgende overhovedet er berettiget til kontanthjælp efter bistandsloven (det vil sige uafhængigt af, i hvilken periode af året hjælpen gives).« Jeg er her gået ud fra, at de omtalte lovforslagsbemærkninger, der (direkte) kun omtaler spørgsmålet om uddannelsessøgendes adgang til »sommerferiehjælp« efter bistandsloven, er uden betydning for en stillingtagen til det mere generelle spørgsmål - som er behandlet i redegørelsen - om, hvorvidt uddannelsessøgende - under visse forudsætninger - er berettiget til hjælp efter bistandsloven (også uden for sommerferietiden). - Jeg beder socialministeriet oplyse, hvorvidt ministeriet er enig i den opfattelse af de ovennævnte lovforslagsbemærkninger, som jeg således har givet udtryk for.

...«

I en udtalelse af 23. oktober 1980 anførte socialministeriet følgende:

»...

I denne anledning skal man med hensyn til det første spørgsmål henvise til, at det såvel under den tidligere lovgivning (forsorgsloven) som under bistandsloven har været en klar forudsætning, at der normalt ikke kunne ydes kontanthjælp til uddannelsessøgende. Dette fremgår af socialministeriets cirkulære af 3. november 1975, pkt. 5. Da socialministeriet ikke forventer at udsende en »sommerferie-cirkulærskrivelse« i 1981, vil dette indebære, at der normalt ikke vil være adgang til at yde kontanthjælp til uddannelsessøgende, hvad enten den uddannelsessøgende modtager støtte fra statens uddannelsesstøtte eller ej. Man skal i denne forbindelse henlede opmærksomheden på, at der kan blive tale om at yde kontanthjælp til en uddannelsessøgende, hvis denne søger hjælp ikke i sin egenskab af uddannelsessøgende, men f. eks. i forbindelse med sygdom eller fødsel.

Med hensyn til det andet spørgsmål skal man meddele, at socialministeriet er enig i, at bemærkningerne til L 218 af 23. maj 1979 i 1. række må opfattes som vedrørende den hidtil ydede hjælp i sommermånedene og således ikke har nogen afgørende betydning for det mere principielle spørgsmål om, hvorvidt uddannelsessøgende overhovedet er berettiget til kontanthjælp efter bistandsloven.

...«

Jeg udtalte følgende i en skrivelse til Danmarks kommunistiske Studenter:

»Baggrunden for den foreliggende klage er den tilkendegivelse, som er indeholdt i socialministeriets cirkulærskrivelse nr. 80 af 7. maj 1980 om hjælp efter bistandsloven til uddannelsessøgende i sommerferieperioden 1980, og hvorefter retningslinjer svarende til dem, der er indeholdt i cirkulærskrivelsen, ikke kan forventes fastsat i de kommende år. Klagen vedrører nærmere den opfattelse med hensyn til tilkendegivelsens retlige betydning, som er kommet til udtryk i socialministeriets skrivelse af 18. juli 1980 til Danmarks kommunistiske Studenter (i form af den henvisning til det, der er anført i socialministerens besvarelse af 16. juli 1980 af spørgsmål nr. 1013 fra folketingsmedlem Ebba Strange, jfr. ovenfor).

Klagen vedrører således umiddelbart alene socialministeriets tilkendegivelser vedrørende adgangen til at yde hjælp til uddannelsessøgende efter bistandsloven i *sommerferieperioden*. Som baggrund for vurderingen af socialministeriets tilkendegivelser herom finder jeg dog først at burde gøre nogle bemærkninger om de synspunkter, som i *almindelighed* (dvs. uafhængigt af, om behovet for hjælp har relation til specielt sommerferieperioden) må være afgørende for uddannelsessøgendes adgang til at få bistandshjælp.

Som det fremgår af min redegørelse af 7. august 1980 (denne beretning, s. 103 ff.), er det min opfattelse - som jeg forstår, at socialministeriet deler - at uddannelsessøgende ikke principielt er afskåret fra at modtage bistandshjælp. Jeg har imidlertid samtidig givet udtryk for, at jeg må være enig med socialministeriet i, at forudsætningen herfor - nemlig at den uddannelsessøgende opfylder de almindelige betingelser for ydelse af bistandshjælp i bistandslovens §§ 37 og 38 - kun sjældent vil være opfyldt, idet det forhold at være under uddannelse - med deraf følgende manglende indtjeningsmuligheder - ikke i sig selv kan anses som en »social begivenhed«, der berettiger til hjælp efter bistandslovens § 37.

Som det ligeledes fremgår af min redegørelse af 7. august 1980, kan spørgsmålet om, hvilken betydning det at være tilmeldt en uddannelsesinstitution bør tillægges for vurderingen af, om en uddannelsessøgende må siges at have »udnyttet sine arbejdsmuligheder« (jfr. herved bestemmelsen i bistandslovens § 38) efter min mening give anledning til principiel tvivl, jfr. min redegørelse. En nærmere stillingtagen hertil må forventes at komme til at foreligge i forbindelse med en verserende retssag, der er anlagt mod den sociale ankestyrelse af den uddannelsessøgende, hvis sag min ovennævnte redegørelse vedrørte.

Efter min opfattelse er de lovforslagsbemærkninger om uddannelsessøgendes adgang til at opnå bistandshjælp, som ligger til grund for uddannelsesstøtteleven fra 1979, uden afgørende betydning for det nævnte principielle spørgsmål om, og i bekræftende fald under hvilke betingelser uddannelsessøgende *overhovedet* er berettiget til kontanthjælp efter bistandsloven, jfr. således min redegørelse af 7. august 1980. Baggrunden herfor er - som anført i min skrivelse af 10. oktober 1980 til socialministeriet - at lovforslagsbemærkningerne alene (direkte) omtaler bortfald af adgangen til »sommerferiehjælp« efter bistandsloven, (dvs. den (særlige) adgang til at yde hjælp efter loven til uddannelsessøgende i en bestemt periode af året (sommerferiemånederne), som hidtil har været omtalt i socialministeriets årlige cirkulærskrivelser).

Jeg finder ikke at have grundlag for at antage, at socialministeriets besvarelse i skrivelsen af 18. juli 1980 (i form af en henvisning til besvarelsen af det nævnte folketingsspørgsmål nr. 1013) af Danmarks kommunistiske Studenter spørgsmål skulle bygge på urigtige forudsætninger med hensyn til den almindelige adgang til at yde uddannelsessøgende bistandshjælp. Jeg bemærker i denne forbindelse, at socialministeriet i udtalelsen af 23. oktober 1980 til mig har tilsluttet sig min opfattelse om, at lovforslagsbemærkningerne til uddannelsesstøtteleven ikke har nogen afgørende betydning for det mere principielle spørgsmål om, hvorvidt uddannelsessøgende overhovedet er berettiget til kontanthjælp efter bistandsloven.

Om socialministeriets tilkendegivelser vedrørende adgangen for uddannelsessøgende til at få bistandshjælp specielt i *sommerferieperioden* skal jeg herefter bemærke følgende:

Jeg har forstået, at socialministeriets tilkendegivelser om spørgsmålet bygger på følgende retsopfattelse:

Som anført ovenfor finder socialministeriet ikke, at det at være under uddannelse er en »social begivenhed«, der i sig selv berettiger til (kontant)hjælp efter reglerne herom i bistandsloven. Dette gælder principielt uanset, på hvilket tidspunkt og for hvilken periode af året spørgsmålet om ydelse af hjælp opstår. På tilsvarende måde ansås uddannelsessøgende heller ikke - i hvert fald ikke i almindelighed - for omfattet af støttemulighederne efter den tidligere forsorgslov.

Det forhold, at uddannelsessøgende i betydelig udstrækning baserede studieforløbet på arbejdsindtægter i sommerferiemånederne, sammenholdt med stigende vanskeligheder ved at opnå sådant arbejde, bevirkede imidlertid, at socialministeriet i 1974 efter omstændighederne fandt, at betingelserne i forsorgsloven for at yde hjælp til uddannelsessøgende, der ikke kunne opnå arbejde i sommerferieperioden, var opfyldt, dvs. at der efter ministeriets opfattelse i sådanne tilfælde nu forelå den fornødne »sociale begivenhed« som betingelse for ydelse af hjælp. Socialministeriet underrettede kommunerne herom ved cirkulærskrivelse af 22. juli 1974 og har hvert år siden - dvs. også i tiden efter bistandslovens ikrafttræden - udsendt tilsvarende cirkulærskrivelser.

Socialministeriet har fundet, at det retlige grundlag for denne praksis er bortfaldet i forbindelse med gennemførelsen af lov nr. 218 af 23. maj 1979 om uddannelsesstøtte (på grund af bemærkningerne til forslaget til denne lov) og dermed naturligvis også for udsendelse af fremtidige cirkulærskrivelser herom til de sociale myndigheder.

Jeg skal hertil bemærke følgende:

I min tidligere omtalte redegørelse af 7. august 1980 har jeg udtalt mig mere i almindelighed om den retlige betydning, som efter min mening tilkommer uddannelsessøgendes tilkendegivelser i bl. a. cirkulærskrivelser om adgangen til at yde hjælp i henhold til bistandsloven (her til uddannelsessøgende). I overensstemmelse med det, der er anført i redegørelsen, må jeg finde, at cirkulærskrivelserne vedrørende hjælp i sommerferieperioden alene har karakter af vejledninger til de administrerende myndigheder om den anvendelse af reglerne i bistandslovens §§ 37 og 38 i en bestemt situation, som efter socialministeriets opfattelse bør foretages. Jeg finder derimod ikke, at socialministeriets cirkulærskrivelser udgør noget selvstændigt grundlag for hjælpens udbetaling, dvs. at denne skulle være principielt afhængig af cirkulærskrivelsen udsendelse.

Jeg finder ikke, at det, socialministeriet har meddelt Danmarks kommunistiske Studenter om de uddannelsessøgendes adgang til fremtidig at få »sommerferiehjælp« efter bistandsloven, er udtryk for, at ministeriet har tillagt de nævnte cirkulærskrivelser en retlig betydning, som er i strid med de netop angivne synspunkter. Derimod har socialministeriet i udtalelsen af 23. oktober 1980 til mig udtalt sig på en måde, der synes at være udtryk for, at udsendelsen af cirkulærskrivelserne efter ministeriets opfattelse har været - og derfor også fremtidig vil være - en betingelse for ydelse af hjælp i den givne situation (»sommerferiehjælp«). Jeg finder dog ikke, at dette forhold i sig selv kan give mig tilstrækkeligt grundlag for at foretage videre, udover at jeg på ny har henledt ministeriets opmærksomhed på det, jeg anførte om spørgsmålet i min redegørelse af 7. august 1980.

Som tidligere anført, har jeg forstået socialministeriets tilkendegivelse over for Danmarks kommunistiske Studenter således, at grundlaget for at yde den særlige »sommerferiehjælp« til uddannelsessøgende bortfaldt ved gennemførelsen af uddannelsesstøtteleven fra 1979. Af socialministeriets udtalelse af 23. oktober 1980 til mig synes det endvidere at fremgå, at adgangen til at yde »sommerferiehjælp« efter ministeriets opfattelse er bortfaldet over for *alle* uddannelsessøgende (og ikke blot over for uddannelsessøgende, der modtager uddannelsesstøtte efter loven herom), således at der efter ministeriets opfattelse alene kan udbetales bistandshjælp i de - relativt få - tilfælde, hvor de almindelige betingelser herfor er opfyldt (dvs. i tilfælde, hvor der som grundlag for hjælpens ydelse foreligger en social begivenhed, bortset fra de svigtende arbejdsmuligheder i sommerferieperioden), jfr. ovenfor.

Efter min opfattelse er spørgsmålet om, hvilken retlig betydning de omtalte lovforslagsbemærkninger til uddannelsesstøtteleven fra 1979 bør tillægges for anvendelsen af bistandsloven, ikke utvivlsomt. Jeg finder således navnlig, at det kan give anledning til en vis tvivl, om også uddannelsessøgende, der ikke er omfattet af støtteadgangen efter uddannelsesstøtteleven, må anses for afskåret fra at få hjælp efter bistandsloven i sommerferieperioden. Jeg finder dog ikke på det foreliggende grundlag at burde tilkendegive nogen nærmere opfattelse af det spørgsmål, hvis endelige afgørelse hører under domstolene. En afklaring af spørgsmålet bør efter min mening ske med udgangspunkt i en eller flere konkrete sager. Jeg bemærker i denne forbindelse, at undladelsen af i fremtiden at udsende årlige cirkulærskrivelser om »sommerferieperioden« efter min opfattelse ikke i sig selv afskærer uddannelsessøgende fra adgangen til at opnå bistandshjælp, jfr. ovenfor.

At socialministeriet som sin opfattelse har givet udtryk for, at grundlaget for ydelse af »sommerferiehjælp« efter bistandsloven helt er bortfaldet som følge af de omtalte lovforslagsbemærkninger, er dog ikke et forhold, der kan give mig grundlag for at udtale kritik over for ministeriet.

Sammenfattende finder jeg herefter ikke at have tilstrækkeligt grundlag for at kritisere det, socialministeriet har tilkendegivet Danmarks kommunistiske Studenter i skrivelsen af 18. juli 1980 (i form af en henvisning til socialministerens besvarelse af spørgsmål nr. 1013 fra folketingsmedlem Ebba Strange).«

Den 9. april 1981 underrettede jeg folketingets retsudvalg om sagen.